

PROCEDURE VOOR AFNAME VAN EEN NASOPHARYNGEAAL OF OROPHARYNGEAAL STAAL VOOR DIAGNOSE VAN COVID-19

Versie 17 augustus 2020

In samenwerking met

INHOUDSOPGAVE

PROCEDURE VOOR AFNAME VAN EEN NASOPHARYNGEAAL OF OROPHARYNGEAAL STAAL VOOR DIAGNOSE VAN COVID-19	1
1. Afname van een nasofaryngeaal staal	3
2. Afname van een gecombineerde keel- en oppervlakkige neus wisser	6
3. Afnamemateriaal en toegelaten analyses	7
4. Nuttige links	8

1. Afname van een nasofaryngeaal staal

- Zorg ervoor dat u de nodige persoonlijke bescherming gebruikt. Tijdens de staalafname kan een persoon hoesten, maar dit wordt niet beschouwd als aerosol genererend. Volg de procedure voor droplet bescherming: maak gebruik van handschoenen, schort, chirurgisch masker en indien mogelijk oogbescherming.
- Identificeer het staal:
 - Naam en geboortedatum van de patiënt / rijksregisternummer van de patiënt;
 - Datum van staalname;
 - Staalnummer (sticker geleverd door het lab met barcode van het staal – indien beschikbaar).
- Waarschuw de patiënt dat dit onderzoek gedurende een kort moment onaangenaam kan zijn.
- Breng het wattenstaafje diep in het neusgat (tot in de nasofarynx: ongeveer tot de helft van de afstand van de neus tot het oor) en maak zoveel mogelijk cellen los door langs de binnenkant van een neusgat te schrapen.

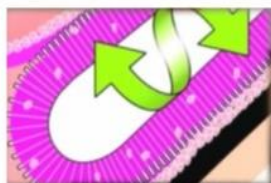

(Relatieve) contra-indicaties:

- Ziekte van Rendu-Osler-Weber
- Ernstige trombopenie ($< 15 \cdot 10^9/L$)
- Recente neus cauterisatie en/of chirurgie

Consulteer de behandelende arts bij twijfel

STOP tijdens de procedure en probeer via ander neusgat indien: weerstand bij het inbrengen van de Swab of pijn bij de patiënt

3 Draai de Swab minimaal **3 maal rond** om voldoende materiaal op te nemen

1 Buig het **hoofd lichtjes naar achteren** en breng de Swab in. Druk de Swab lichtjes tegen het onderste gedeelte van de neus aan.

2 Breng de Swab tot in de **nasofarynx**. Dit is **ongeveer de helft van de lengte van de neus tot het oor**.

4 **Verwijder** de Swab uit de neusholte.

5 **Breek de Swab** af in de bijhorende tube ter hoogte van de rode lijn. Sluit de tube en breng de **patiëntgegevens** aan op de tube.

- Volg de richting van de neusbodem (niet die van de neusrug):

- Plaats het wattenstaafje in de tube met transportmilieu (UTM¹) en breek het uiteinde van de steel af.
- Sluit de tube hermetisch.
- In afwachting van verzending, bewaar de stalen in de koelkast (rond de +4°C).
- Vul het eFormulier “COVID-19: Melding en labo-aanvraag bij vermoeden van COVID-19” (zie bijlage 2 van [procedure voor huisartsen](#) of de [website van HealthData](#)) dat geïntegreerd werd in de elektronische softwarepakketten voor huisartsen. Zie ook de [toelichting op de verplichte melding](#) voor een COVID-19 verdachte patiënt.
- Indien een test/triageplaats een staalafname verzorgt bij een patiënt die is doorverwezen door een individuele huisarts, kan de test/triageplaats het ingevulde eFormulier dan terugvinden via de eHealthBox, indien het daarover beschikt, en dient enkel **het staalnummer toe te voegen**. Indien nodig, bijvoorbeeld als de test/triageplaats niet over een eHealthBox beschikt, kan het eFormulier ook door de huisarts afgedrukt worden (als pdf) en aan de patiënt meegegeven worden. De test/triageplaats **voegt het staalnummer toe** aan het formulier, en verzorgt de verdere elektronische verzending van het formulier aan lab of aan het nationaal testing platform.
- Ook **voor de ziekenhuispatiënt** moeten de gegevens van de labaanvraag worden overgemaakt naar de centrale COVID19-databank, via het software systeem dat uw ziekenhuis hiervoor heeft voorzien, maar het kan zijn dat de huisarts dit al heeft gedaan, zie [procedure voor ziekenhuizen](#). In sommige ziekenhuizen worden enkel achteraf voor de patiënten met een positief testresultaat –of bij ontslag van de patiënt waarvan het resultaat nog niet gekend is - de gegevens van de testaanvraag (**LaboratoryTestPrescriptionMessage**) verstuurd naar de centrale COVID19-databank.
- Indien u als arts **nog geen** beschikking heeft over het **eFormulier** van HealthData, **verwijs de patiënt dan door naar een collega-arts**. Of Indien u niet over de juiste software beschikt kan u uitzonderlijk gratis gebruik maken van **Hector** voor het versturen van de elektronische formulieren (zie vraag 3.9 FAQ contact tracing).
- Wanneer uw huisartsenpraktijk of triagecentrum werkt met een klinisch lab, **print dan ALTIJD het eForm af**, tenzij u 100% zeker weet dat het lab het eForm via de eHealthBox kan vinden (verifieer dus vooraf bij uw lab!), EN u barcode stickers met het staalnummer van het lab ontving voor op de tubes. Voeg het eForm bij het staal voor transport naar het lab. Dit verzekert dat het laboratorium dat het staal ontvangt, ook beschikt over de benodigde info van de aanvrager, om de resultaten terug te sturen aan de aanvrager.
- Indien een staalafname **rechtstreeks bij het laboratorium** gebeurt, indien de persoon welke getest gaat worden zich presenteert **zonder een voorschrift van een arts**, houdt dan rekening met de volgende aspecten:
 - Personen zullen in het kader van de contactopvolging (vanuit het contactcentrum) en de Passenger Locator Form-procedure (bij terugkeer uit rode zone) **per sms** verwittigd worden dat zij zich rechtstreeks met een meegestuurde code naar een triage- en/of afnamecentrum moeten begeven. De per SMS ontvangen code betreft de **COVID test Prescription Code (CPC)** en is een code met 16 alfanumerieke posities.
 - Het personeel van het triage- en staalafnamecentrum kijkt de geldigheid van de **COVID test Prescription Code (CPC)** voor de betrokken persoon na, hetzij met behulp van de webtoepassing ([hier](#)), hetzij met behulp van het eigen softwarepakket. Enkel indien de CPC geldig is voor de betrokken persoon kan een staal worden afgenomen en een test uitgevoerd.
 - De CPC code die de patiënt meebrengt, geeft toegang tot terugbetaling en er is geen medisch voorschrift (indien nog niet aanwezig) meer vereist. De triage- en staalafnamecentra moeten, indien geen voorschrift aanwezig is, **wel het elektronisch formulier LaboratoryTestPrescription** (<https://covid19lab.health-data.be/data-collection/laboratorytestprescription>) **overmaken aan Sciensano**.

¹ Universal Transport Medium (UTM) is een stabiel transportmedium, geschikt om bij kamertemperatuur klinische stalen die virussen bevatten, te verzamelen, vervoeren en bewaren. Let op: sommige tubes bevatten virus-inactiverend medium, dat huid-irriterend is.

- Voor iedere persoon die getest wordt dient het eFormulier “COVID-19: Melding en labo-aanvraag bij vermoeden van COVID-19” te vervolledigd te worden (of een equivalent in geval van een ziekenhuissoftware), dat resulteert in de verzending van het “**LaboratoryTestPrescription**” bericht aan de centrale COVID-19 database (Sciensano). Het staalafnamecentrum staat hiervoor in, indien de patiënt zich presenteert zonder voorschrift van de huisarts, maar met een geldige CPC code.
- Het is van belang dat het personeel van de triage- en afnamecentra **voldoende informatie** geeft aan de personen die zich aanmelden voor staalafname over de **toepassingsregels inzake quarantaine, opvolging van de gezondheidstoestand** en, indien nodig, contactname van de huisarts. Zij zullen eveneens de patiënt instrueren zich bij een positief resultaat te wenden tot zijn huisarts. Verpak:
 - 1) de UTM tube
 - 2) in een hermetisch hersluitbaar plastic zakje met absorberend papier,
 - 3) in een gewatteerde envelop of een tweede hermetisch hersluitbaar plastic zakje,
 - 4) voeg het aanvraagformulier toe in een apart hermetisch hersluitbaar plastic zakje en maak het vast aan de buitenkant van de gewatteerde enveloppe.
 - 5) vermeld de code ‘UN 3373’ met behulp van een desbetreffende sticker op de buitenkant van de envelop (indien niet reeds aanwezig op de envelop).

- Verzend de stalen of lever ze af bij het NRC Respiratoire Pathogenen of een ander laboratorium. Triage-posten die werken met het federaal testing platform verzamelen hun stalen en contacteren het logistiek bedrijf, zodat hun stalen worden afgehaald en vervoerd naar de labs van het nationaal testing platform.
- Het lab-resultaat zal beschikbaar zijn in de HUB, voor patiënten voor wie een eFormulier is ingevuld (en het lab al geconnecteerd is met HealthData), en voor testen uitgevoerd door het federaal testing platform. Zie de [procedure voor huisartsen](#).
- Het resultaat van de test uitgevoerd door het NRC wordt u per post, fax of op een andere door u gekozen manier meegedeeld. Positieve resultaten worden rechtstreeks telefonisch gecommuniceerd door het NRC. Mocht u vragen hebben over het resultaat van een test uitgevoerd door het NRC, neem dan contact op met het NRC op de volgende telefoonnummers: 016/34.62.19 of 016/34.64.40.

2. Afname van een gecombineerde keel- en oppervlakkige neus wisser²

- Zorg ervoor dat u de nodige persoonlijke bescherming gebruikt. Tijdens de staalafname kan een persoon hoesten, maar dit wordt niet beschouwd als aerosol genererend. Volg de procedure voor droplet bescherming: maak gebruik van handschoenen, schort, chirurgisch masker en indien mogelijk oogbescherming.
- Identificeer het staal:
 - Naam en geboortedatum van de patiënt / rijksregisternummer van de patiënt;
 - Datum van staalname;
 - Staalnummer (sticker geleverd door het lab met barcode van het staal – indien beschikbaar).
- Neem een houten tongspatel, en de Eswab (roze dop).
- Instrueer de patiënt dat hij zal gevraagd worden om “AH” te zeggen waardoor de huid wordt verheven. Waarschuw dat een kokhalsreflex kan uitgelokt worden door de handeling.
- Buig het hoofd lichtjes naar achteren, vraag de patiënt om diep in te ademen.
- Druk de tong met behulp van een tongspatel goed naar beneden. Vraag de patiënt ‘AH’ te zeggen.
- Plaats de wisser tegen de achterwand van de keel en strijk met de wisser een 2-3 tal keer tegen de dorsale farynxwand, doe dit zowel aan de linker als de rechter kant. Doe dit zacht, maar doelgericht en snel. Indien het niet lukt in een beweging, vraag de patiënt tussentijds om nogmaals diep in te ademen en “AH” te zeggen.

- Breng vervolgens dezelfde wisser achtereenvolgens in het rechter en linker neusgat. Hou deze horizontaal en stop van zodra je lichte weerstand voelt of tot waar verdragen wordt (niet tot in de nasofarynx schuiven!)
- Draai 3 keer rond in elk neusgat.

- Open de tube gevuld met medium. Plaats de wisser erin en breek deze af ter hoogte van het indicatorstreepje. Sluit de tube goed af.
- In afwachting van verzending, bewaar de stalen in de koelkast (+4°C).

²Gebaseerd op het document ‘COVID-19: Procedure afname diepe neuswisser (nasofaryngeaal) en gecombineerde keel- en oppervlakkige neuswisser voor diagnostiek en screening’ opgesteld door UZ Gent.

- Vul het eFormulier in, en/of aanvraagformulier voor het NRC of een ander labo, zoals beschreven in deel 1.
- Verpak en verzend de stalen, zoals beschreven in deel 1.

3. Afnamemateriaal en toegelaten analyses³

- Een nasofaryngeale afname heeft de voorkeur. Indien geen geschikt materiaal beschikbaar, is een gecombineerde keel- en oppervlakkige neus-afname ook toegestaan.
- Gebruik nooit dikke wissers voor een nasofaryngeale afname.
- Artsen welke voorafgaand aan de epidemie al staalafnames uitvoerden, kunnen dit met voor hun gebruikelijk materiaal blijven doen.

Wisser:	Copan UTM wisser	Copan <u>oranje</u> Eswab / Copan <u>blauwe</u> Eswab (voor kinderen)	Copan <u>roze</u> Eswab
---------	------------------	---	-------------------------

Type:	Dunne wisser	Dunne wisser	Dikke wisser
Gebruik:	Nasofarygeaal	Nasofarygeaal	Keel- en oppervlakkige neus-wisser

³ Gebaseerd op het document 'COVID-19: Procedure afname diepe neuswisser (nasofarygeaal) en gecombineerde keel- en oppervlakkige neuswisser voor diagnostiek en screening' opgesteld door UZ Gent.

4. Nuttige links

- Technische informatie voor laboratoria rond COVID-19 tracing:
 - <https://www.corona-tracking.info/labos/procedures/>
- Uitleg rond en samenstelling van COVID-19 test Prescription Code (CPC):
 - <https://www.corona-tracking.info/algemene-info/glossarium/corona-test-prescription-code/>
- Webtoepassing voor het verifiëren van de COVID-19 test Prescription Code (CPC):
 - Webtoepassing: <https://pcr-test-prescription-web.prd.pub.vascloud.be>
 - [Gebruikershandleiding](#)
 - [Gebruikers- en toegangsbeheer voor de toepassing](#)
- Voorwaarden rond terugbetaling COVID-19 testen (RIZIV):
 - <https://www.inami.fgov.be/nl/covid19/Paginas/terugbetalingsvoorwaarden-opsporingstesten-coronavirus-covid19-pandemie.aspx>
- Informatie van HealthData rond COVID-19 testing en data structuren voor:
 - triageposten: <https://covid19lab.healthdata.be/data-providers/triage-posts>
 - laboratoria: <https://covid19lab.healthdata.be/data-providers/laboratories>
 - huisartsen: <https://covid19lab.healthdata.be/data-providers/general-practitioners>
 - ziekenhuisartsen: <https://covid19lab.healthdata.be/data-providers/hospital-doctors>
- Meest recente veranderingen in de COVID-19 HealthData bericht structuren:
 - <https://covid19lab.healthdata.be/update-12082020-changes-forms-and-new-form-resultflagssuspicionfals-epositivetest>